

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

الموجز فی اصول الفقه

هیئہ الامر

جلسه ۱۱

استاد وافی

هیئہ الأمر

❖ شبهه: گرچه هیئۀ امر برای بعث وضع شده است اما گاهی برای تعجیز، تمنی و... نیز استعمال می شود که مغایر با معنای بعث است، پس می توان گفت هیئۀ امر مشترک است بین معانی مختلف جواب: هیئۀ امر فقط برای بعث وضع شده است و این غرض از بعث است که گاهی برای تعجیز، گاهی برای تمنی و... بکار می رود.

دلالة هیئۀ الأمر علی الوجوب

گفته شد که هیئۀ امر برای معنای بعث وضع شده است نه برای وجوب یا ندب و با این فرض:
الف- اگر بدانیم امر مولی لزومی است، آیا امتثال لازم است؟ شکی نیست که امتثال لازم است.
ب- اگر ندانیم امر مولی لزومی است یا غیر لزومی، آیا امتثال لازم است؟ بله، زیرا عقل و سیره عقلاء حکم می کند انسان مطمئن شود که مولی از او راضی است.

✓ پس نتیجه می گیریم:

۱- مدلول مطابقی صیغه إفعال: إنشاء البعث است

۲- مدلول التزامی صیغه إفعال: وجوب و لزوم امتثال است (به حکم عقل)

استفادۀ الوجوب من اسالیب آخری

اسلوب های قرآن و سنت، برای بیان وجوب و الزام (غیر از صیغه امر):

مرکز مجازات امام صادق علیه السلام

۱- لفظ فرض و کتابه:

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ (تحریم / ۲)
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ (بقره / ۱۸۳)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

۲- قرار دادن فعل بر عهده مکلف:

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا (آل عمران / ۹۷)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

الأمر عقيب الحظر

- اگر بعد از نهی، امری بیاید، مفاد آن امر وجوب است یا خیر؟

نظر اول: ظهور در وجوب دارد

نظر دوم: ظهور در اباحه دارد

نظر سوم: هیچ ظهوری ندارد (نظر مختار مصنف)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

المره و التكرار

اگر قرینه ای نباشد که مولی با امر خود، امتثال فعل را یک مرتبه لازم می داند یا مرادش تکرار

فعل است، وظیفه مکلف چیست؟

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

هیئۀ امر دلالتی بر تکرار ندارد (مگر با قرینه خارجی)

الفور و التراخی

نظر اصولیین در دلالت هیئۀ امر بر فور یا تراخی:

نظر اول: دلالت بر فور دارد

نظر دوم: دلالت بر تراخی دارد

نظر سوم: بر هیچکدام دلالت ندارد (نظر مختار مصنف)

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv